

SPORTKONCEPCIÓ, SPORTFINANSZÍROZÁS A XV. KERÜLETBEN

A SPORT ÉS A HELYI TÁRSADALOM KAPCSOLATA
A SPORT, MINT ESZKÖZ A HELYI TÁRSADALOM ÉPÍTÉSÉBEN
(SZAKMAI TERVEZET)

Készítette az
ELBERTEAM
a XV. kerületi önkormányzat felkérésére a kerület sportjának szereplőivel
2016-ban

Tartalom

1. Bevezetés.....	4
2. A filozófiai célok.....	7
2.1. Az életminőség javítása	7
2.2. Az egészséges kerület megteremtése	8
2.3. A harmonikusan működő társadalom létrehozása	8
2.4. A valahova való tartozás élménye a XXI. században	9
2.5. A sport, mint innovatív tényező	10
2.6. A sport és a tudástársadalom összekapcsolása.....	11
2.7. Az esélyegyenlőség növelése	12
3. A sport területei a kerületben	13
3.1. Az iskolai testnevelés és a diáksport (A mindennapos testnevelés, a DSE-k, az MDSZ)	14
3.1.1. Hogyan juthatnak be az egyesületek az iskolákba?.....	15
3.1.2. Alsó tagozatban bemehetnek-e az egyesületek a sportág speciális mozgásanyagával a képességfejlesztést csinálni?.....	16
3.1.3. A tornatermek kiadásának szabályrendszere.....	17
3.1.4. Az iskola, mint tömegbázis	18
3.1.5. Miből, hogyan finanszírozható, hogy az egyesületi edző tart testnevelés órát?	18
3.1.6. A kerületi bajnokságok rendszerének újraélesztése	19
3.1.7. Testnevelés órát tartók végzettségének nyilvántartása.....	20
3.1.8. Sporteszköz pályázati lehetőség.....	21
3.1.9. A kiemelt kerületi sportegyesületek és a velük együttműködő iskolák	21
3.1.10. A 16 és 18 óra közötti iskolai időszáv központi kezelése az alsó tagozatosoknak.....	22
3.1.11. Az iskolai tornatermek felmérése: melyik terem, mely sportágakra alkalmas	22
3.1.12. Kerületi sportegyesület választó	23
3.2. A szabadidő- és a tömegsport	24
3.2.1. Hol?.....	25
3.2.2. Kivel?	26
3.2.3. Mit?	26
3.2.4. Miből?.....	27
3.3. A verseny- és az élsport.....	29
3.3.1. A versenysport és az élsport támogatása önkormányzati feladat-e?	29
3.3.2. Kit támogasson a kerület a sportban?.....	30
3.3.3. A helyi minta fontossága!.....	31
3.3.4. Hol sportoljon a gyerek a kerületben?	31

3.3.5.	Hol érték az eredmény? Hol érték a tömeg?.....	32
3.3.6.	Kerületi sportösztöndj.....	33
3.3.7.	Kiemelt kerületi sportegyesület legyen egy odaítélhető cím!.....	33
3.3.8.	Információáramlás!	34
3.3.9.	Sportágfejlesztési program (1 év, 3 év, 8 év)	34
3.3.9.1.	Jövőkép.....	34
3.3.9.2.	Szakmai színvonal meghatározása	34
3.3.9.3.	Kerületi támogatás	35
3.3.9.4.	Külső támogatás	35
3.3.10.	TAO-ból sportlétesítmény építése a TAO-ban érintett sportágak összefogásával és a kerület önrészevel	35
3.3.11.	Testvárosi sport partnerkapcsolat.....	35
4.	Az önkormányzat szerepe a sportban	36
4.1.	Létesítmény	37
4.2.	Szakember	38
4.3.	Szervezeti rendszer.....	38
4.4.	Finanszírozás	38
5.	Finanszírozás, sportági szűrő – mely sportágnak mi a valós helye, szerepe, értéke a kerületben?	40
5.1.	A két tengely: „tömegvonzás” – eredmény.....	40
5.2.	Helyi szinten népszerű.....	41
5.3.	Helyi adottságok.....	41
5.4.	Hagyomány, identitás (logó)	41
5.5.	Utánpótlásban a tömeg és a kötődés az alapvetően meghatározó.....	41
5.6.	Felnőttben az eredmény az alapvetően meghatározó.....	42
5.7.	A szakemberek (sportvezetők, edzők, stb.) végzettsége	42

1. Bevezetés

A XV. kerület új sportkoncepció és sportfinanszírozási tervének elkészítésére a kerületi önkormányzat adott megbízást az ELBERTEAM-nek. Az egyeztetések eredményeképpen, a megegyezés szerint egy olyan anyag készült, amely alapvetően sportszakmai elveket vesz figyelembe és így előkészíti a kerület vezetésének döntéseit a végleges sportkoncepcióról.

A tervezet tükrözi a XV. kerület sportos hagyományait éppen úgy, mint a társadalmi berendezkedésének sajátosságait, figyelembe veszi a sporttal kapcsolatos aktuális kormányzati irányokat és támaszkodik a kerületben a sport területén dolgozók véleményére.

Jelen írás sportszakmailag hasonló elveket vall, mint a 2007-ben teljes parlamenti konszenzussal elfogadott XXI. Nemzeti Sportstratégia. Természetesen nem áll szemben a különböző sportági szakszövetségek ún. sportágfejlesztési koncepciójával sem és igyekszik továbbgondolni a kerület 2017-ben lejáró, korábbi sportkoncepcióját is.

A munka menete során az ELBERTEAM információkat kért és kapott a kerületi önkormányzat apparátusában dolgozó, sporttal foglalkozó kollégáitól. Személyes találkozások keretében feltérképezte a kerület sportját, annak szereplőit és az ő véleményüket elképzeléseiket. Az ebben a folyamatban szerzett információkra, tapasztalatokra támaszkodva készült el az első vázlat, amely szakmai keretbe foglalta a későbbi munkát. Ezen vázlatot az ELBERTEAM egy teljes kerületi sport fórumon mutatta be az önkormányzat épületében a kerület vezetőinek és a kerület sportjának szereplőinek. Ezt követően kevés írásos észrevétel, gondolat érkezett, így az ELBERTEAM három ún. tematikus sport fórumot is tartott az érdeklődő szakembereknek, amelyekre minden érintett a kerület sportjában dolgozó meghívást kapott.

Az első 2016. március 24-én a következő témákkal került megrendezésre.

A filozófiai részben:

- Az életminőség javítása
- Az egészséges kerület megteremtése
- A harmonikusan működő társadalom létrehozása

A gyakorlati részben:

- Az iskolai testnevelés és a diáksport
- (A mindennapos testnevelés, a DSE-k, az MDSZ)

A második 2016. május 28-án a következő témákkal foglalkozott.

A filozófiai részben:

- A valahova való tartozás élménye a XXI. században
- Az esélyegyenlőség növelése
- A gyakorlati részben:
- A szabadidő- és a tömegsport (Hol? Kivel? Mit? Miből?)

A harmadik 2016. június 7-én az alábbi tematikával került meghirdetésre.

A filozófiai részben:

- A sport, mint innovatív tényező (A versenyképesség növelése, a foglalkoztatottság javítása)
- A sport és a tudástársadalom összekapcsolása

A gyakorlati részben:

- A verseny- és az élsport (Sportági szűrő – mely sportágnak mi a valós helye, szerepe, értéke a kerületben?)

Az itt megvitatott témák, konszenzussal megszületett javaslatok, ötletek mind beépültek a sportkoncepció vázlatába.

Az ELBERTEAM tapasztalatai alapján elmondható, hogy a kerület sportjának szereplői elsősorban a versenysportot érintő kérdések megvitatásában voltak aktívak és egy-egy elemében érintették a testnevelés és sport viszonyrendszerét is, azonban a szabadidősporttal összefüggő kérdésekben egyáltalán nem érezték fontosnak, hogy véleményt nyilvánítsanak. Így a szabadidősporttal kapcsolatban a sportkoncepció tervezete leginkább filozófiai szinten ad útmutatást.

Az ELBERTEAM a XV kerület sportkoncepció és sportfinanszírozási tervének elkészüléséhez adott segítségéért köszönetet mond

Hajdú László polgármester úrnak,
Dr. Pintér Gábor alpolgármester úrnak,
Dr. Lamperth Mónika jegyző asszonynak,
Tóth Lajos, igazgató úrnak,
Ábry László igazgató úrnak,

Fodor Tamás úrnak,

Nagy Attila úrnak,

az önkormányzat valamennyi munkatársának, aki akár csak adatokkal segítette a munkát, valamint a kerület sportjában dolgozóknak, akik véleményükkel, ötleteikkel, kritikájukkal gazdagították az anyagot.

2. A filozófiai célok

2.1. Az életminőség javítása

Vélhetően a XV. kerületben lakók sincsenek tisztában azzal, hogy mekkora érték a saját egészségük. Ez egyébként természetesen nem csak a kerületre, sőt nem is csak Magyarországra, hanem a hozzánk hasonló történelmi sorsú országokra is igaz Kelet-, Közép-Európában. Az egészség és annak megvédése, megőrzése több szempontból is fontos: a társadalom szempontjából elsősorban munkahelyek, a munkavégzési képesség okán lényeges, ugyanakkor egy személy egészségéért elsősorban mégsem az állam, hanem maga az egyén az első számú felelős. Neki magának kell úgy gazdálkodnia a saját egészségével, hogy az minél hosszabb, minél minőségibb életet biztosítson a számára.

Miközben a magyar emberek és így feltételezhetően a XV. kerületben lakók számára is a legfontosabb a jó egészség, mégis az a tapasztalat, hogy a magyar emberek leginkább vágyják a jó egészséget, de tenni keveset tesznek érte.

A fentiekből következően az első legfontosabb, hogy az emberek értsék meg, legyen tisztában azzal, hogy az egészség mekkora érték. Ha ez a tény bevésődik, akkor lehet valódi esély bármilyen egészségvédő, egészségfejlesztő programnak, legyen az akár az étkezési szokások átalakítására irányuló, vagy a fizikai aktivitást szorgalmazó. Miután mindezek önfegyelmző, önkorlátozó, életmódbeli szabályokat módosító folyamatok, így annak belátása nélkül, hogy az egészség érték, nem lehetnek hatékonyak. **A Nemzeti Sportstratégia (20) úgy fogalmaz, hogy „olyan attitűdre és magatartásformáló aktivitásokra van szükség, amelyek túl az ismeretterjesztésen, az érintettek aktív bevonásával a fentiek kialakítását szolgálják. Az egészség értékővő szemléletét az óvodák, az iskolák pedig az egészséges életmódot és annak értékővő voltát erősíthetik. A sportban rejlő pozitív tényezők egymást erősítő (szinergikus) hatása révén érezhetően javítható az egyén és a társadalom életminősége.”** Mindezekből következően a XV. kerületi önkormányzat számára is kiemelt prioritás kell, hogy legyen az életminőség javítása a sport speciális eszközrendszerének felhasználásával!

Kiváló példát mutat e területen Paks és Nyíregyháza városa, ahol számos az önkormányzat, vagy más központi szervezet biztosít rendszeres, szervezett és vezetett mozgáslehetőséget az életminőség javításának céljából.

2.2. Az egészséges kerület megteremtése

Senki által nem vitatott, hogy a rendszeres testmozgás, függetlenül attól, hogy gyerekről, felnőttől, idős emberről, nőről, vagy férfiről beszélünk, közvetlen pozitív hatással van nem csak a közérzetre, hanem az egészségi állapotra is. Magyarországon sajnos rendkívül magas a dohányzásból, egészségtelen táplálkozásból, valamint a mozgáshiányos életmódból fakadó megbetegedések száma.

A rendszeresen sportolók körében kimutathatóan kisebb számban és mértékben jelentkeznek a stressz okozta súlyos tünetek, mint például az alvászavar, a fejfájás, a reflux. A rendszeresen sportolók között lényegesen kevesebb a káros szenvedéllyel élő emberek száma. A sportban élők, dolgozók feltételezése szerint a mozgásgazdag életmódnak köszönhetően kisebb a szív- és érrendszeri betegségekben, anyagcsere-betegségekben szenvedő betegek aránya a rendszeresen sportolók között, a nem sportolókkal összehasonlítva.

Cél tehát nem lehet más, mint, hogy a kerület lakóinak egészségi állapotát a sport segítségével javítsuk! Mozgósítsunk minél több embert, a kerületben lakók minél szélesebb rétegét! Az egészség megőrzésük érdekében az önkormányzat a feltételrendszer megteremtésével segítse, hogy a kerületi emberek növelhessék sportaktivitásukat.

Hasonlóan fontos cél kell, hogy legyen a már megromlott egészségi állapotú emberek bevonása a rendszeres testmozgásba, a rehabilitáció részeként.

Javasolt továbbképzési és kommunikációs programokat indítása az egészségügyben a sport szempontjából inaktív rétegek és korosztályok célzott megszólítása érdekében.

2.3. A harmonikusan működő társadalom létrehozása

A sport legyen a közösségi kohézió alapja!

A harmonikus társadalom a XV. kerületben sem képzelhető el, - az egyének, a helyi emberek képességeinek fejlődése, fejlesztése mellett - a világban és Magyarországon is végbement társadalmi változások okán itt is meggyengült közösségi kapcsolatok erősítése nélkül.

Régóta nem vitatott tény, hogy a sport a legalkalmasabb eszköz a közösségi kohézió erősítésére, többek között azért, mert régen kialakult és alig változó gyakorlata, technikája, metodikája van.

A sport a hétköznapi rendszeres erőfeszítést igénylő tevékenysége, és a versenyek ünnepi lényege (a XV. kerülethez tartozó csapatok hazai mérkőzése: REAC, kosárlabda, kézilabda), közösségi kohéziót erősítő hatását a jövőben dokumentálni és tudatosan használni, fejleszteni kell.

A Nemzeti Sportstratégia (2007) úgy fogalmaz a sport és a zöld gondolat összefüggéseiről: „A sporthoz szervesen hozzátartozik az egyén és a közösség egészsége mellett a természetvédelem és környezetvédelem kötelezettsége is. A fenntarthatóság gondolatköre teljesen rokon, szinergiában van a sport alap gondolataival (lásd pl. német vagy finn sportfelfogást), hiszen a sportoló legtöbbször rendszeresen a természetben, vagy speciálisan kialakított védelemre szoruló sportkörnyezetben végzi tevékenységét.” Ilyenek lehetnek a futókörök, a szabadtéri kondiparkok és hasonló létesítmények, amelyek szerepelnek az önkormányzat tervei között.

2.4. A valahova való tartozás élménye a XXI. században

A társadalom a rendszerváltás előtti években olyan módon kezdett atomizálódni, hogy a piacgazdaság térhódításával a hagyományos egyesületi élet, a sport civil jellege, az állampolgárok mozgalmi és szervezeti még nem voltak képesek tömegméretekben működni. A rendszerváltás után a sport helyzete megváltozott, az állam lényegében kivonult a sportból, ebből következően a sport által korábban végzett közösségfejlesztésre is lényegesen kevesebb figyelem fordítódott.

A sport a XV. kerületben is, ahogy az egyetemes magyar kultúra részeként óriási szerepet tölt be a közösségformálásban, a valahova való tartozás élményének növelésében, fejlesztésében. A versenysportban elért országos hírű és értékű eredmények révén növelhető a XV. kerülethez való tartozás élménye, az ebből fakadó büszkeség és akár az egyén önértékelése is. A helyi csapatok, versenyzők eredményei révén erősödik a lokálpatriotizmus. Felmérések alapján az emberek közel 90%-a büszke a sportolók sikereire, ismeri az olimpikonokat, kiemelkedő eredményeket elért versenyzőiket. Ebből következően ugyanez helyi szinten, a kerületben is igaz lehet, fejleszthető és erre építkezni is lehet.

Magyarországon a XIX. század végére jellemző széles körű alulról építkezés, civil szerveződés csak kismértékben jellemző és ez így van a sportban is. A XIX/XX. századforduló társadalmi mozgalmainak, civil aktivitása és ezzel egyidejűleg társadalomjobbító technikája népszerű volt, ennek ellenére szinte teljesen eltűnt.

Sajnálatos tény, hogy a rendszerváltással párhuzamosan a sport egyre nagyobb teret veszített. Egyrészt megjelent egy olyan információs konkurencia, amely a mindennapi társadalmi interakciók új formáinak megteremtésével átalakította a társadalmi viszonyokat, másrészt a sport színterei megszűntek, beépítésre kerültek, vagy leépültek.

A kerület csapatai által, illetve a kerülethez köthető egyéni sportolók által elért kiemelkedő eredmények is erősíthetik a kerülethez való kötődést! Ennek természetesen feltételei az ő megismerésük, napi jelenlétük, de ugyanígy az általuk űzött sportágak ismerete, akár kipróbálása rendszeres űzése. Jó minta erre Németország, ahol az egyesületi sport lényege, hogy az amatőr, aki tagdíjat fizet, ugyanolyan versenyengedéllyel rendelkezik, mint a világsztár sportoló és a klubhoz, ezzel a településéhez való kötődése tovább erősödik.

2.5. A sport, mint innovatív tényező

A cél a sportot, mint eszközt használva a versenyképesség növelése, a foglalkoztatottság javítása!

Ennek érdekében, e területen kiemelt irányok lehetnek:

- a sportolási lehetőségek szélesítése és a sportolás gyakoriságának növekedése révén hozzájárulás a kerület kis- és középvállalkozások versenyképességének javításához;
- a rendszeres testmozgás következtében a munkavállalók javuló egészségi állapotának köszönhetően a munkaerő-kiesés arányának csökkentése a kerületben;
- a munkavállalók produktivitásának növekedése a kerületben a rendszeres sportolásnak köszönhető jobb szellemi, fizikai és lelki kondíció eredményeként;
- a tanulási, a koncentrációs és a munkabírási képesség növelése a fizikai és szellemi energiák összhangjának megteremtése a sport révén.

A kerületi kerékpár- és kiránduló utak kiépítésével hozzájárulhatunk akár a turizmus fejlesztéséhez is, de mindenképpen ahhoz, hogy lényegesen több ember fordulhasson meg a kerületben, a XV. kerületet akár célállomásként tekintve, akár a környező turisztikai célpontok megközelítésekor ökoturistaként haladjon át a kerületen.

Szintén a versenyképesség javítását szolgálja az iskolai testnevelés, valamint a diáksport fejlesztését biztosító helyi továbbképzési programok tematikájának kialakítása a helyi versenysport egyesületekkel közösen.

Aktív programokkal munkahelyek teremthetőek a helyi sportiparban és a non-profit szféra területén.

Javasolt a kerület kommunikációs stratégiájának középpontjába a lakosság életmód tudatosságát fejlesztő programokat állítani!

A sportfejlesztéseken, elsősorban az infrastruktúra-fejlesztéseken (pl. futókör, kültéri kondipark) keresztül hozzájárulunk a lakótelepi környezet rehabilitálásához is.

A kerületi sportigazgatás kiemelt figyelmet és szakmai támogatást kell, hogy fordítson az Európai Unió-s, valamint a magyar kormányzati pályázatok megtalálására és kidolgozására! Legalább ennyire fontos, hogy ezen lehetőségekről a sportszféra megfelelően legyen tájékoztatva!

A szabadidősport és a rekreáció minél szélesebb körű elfogadtatásával a munkaképes korú népesség létszám növekedése, a foglalkoztatottság bővülése, a rendszeres szociális járadékban részesülők számának csökkenése ugyancsak a célok között szerepelhet!

2.6. A sport és a tudástársadalom összekapcsolása

Régóta elhangzó hamis kérdés, hogy a gyerek sportol, vagy tanul? Ahogy nem lehet valós kérdés az sem, hogy sport, vagy kultúra?

Elsősorban a fiatalokat nem szabad az életminőségüket döntően meghatározó területek közötti választásra kényszeríteni. Sem a sport, sem a kultúra nem maradhat ki a tudástársadalom és az informatikai társadalom vívmányainak használatából.

Az aktívan sportolók számának emelése mellett kiemelkedően fontos a sport minden területén az új tudás bevonása és a minőség folyamatos erősítése is. A tudás jelen van a kerületben a sportban és sporton kívül is. A meglévő tudást kell importálni a sportba és a sportban meglévő tudást transzferálni az élet más területeire.

A magyar sport legnagyobb értékét a meglévő humán tőke jelenti – pl. a szent örültek, a mesterek, a sportoló példaképek –, de sajnos sportban meglévő tudás még mindig nem szerveződik rendszerré sem országos szinten, sem a XV. kerületben.

A meglévő információk nem kellően dokumentáltak, mozaikszerűek, alacsony a kooperációs szint, az információk nem szerveződnek tudáshálóba. Az információs társadalom fejlődésével már adott volna a lehetőség egy sportszakembereket teljes mértékben átfogó sporthálózat

kialakítására. Ez egy alapvető feltétele volna a kerületben is a robbanásszerű minőségi változásnak, változtatásnak.

2.7. Az esélyegyenlőség növelése

A sportban dolgozók rendszeresen és szükségszerűen visszatérő feladata, hogy figyelemmel kísérje és támogassa a kiemelkedő tehetségek bekapcsolódását a sport rendszerébe (pl. új ösztöndíj rendszer a kerületben). Ezt főképpen az önkormányzat és az egyesületek, valamint a köznevelés rendszerében részt vevő intézmények együttműködésével lehet, és kell elvégezni.

A Nemzeti Sportstratégia (2007) így fogalmaz a sport és az esélyegyenlőség összefüggéséről: „A sportirányítás önmagában nem képes kezelni komplex gazdasági – társadalmi válaszokat igénylő problémákat, de a szakma érzékenységének és eszközrendszerének folyamatos fejlesztése fontos feladat. A sport képes a szabadidő-gazdaság, a szabadidősport-gazdaság, a sportgazdaság támogatásával a területi egyenlőtlenségek kiegyenlítésében is szerepet játszani.”

A sport kivételes lehetőséget kínál azon személyek mindennapos életminőségének javítására, akik bármely szempontból hátrányos helyzetűek az élet már területein. A nemzetközi szakirodalom, ide sorolja a nőket, a gyerekeket és az időseket is, éppen úgy, ahogy a bármely kisebbséghez tartozókat, vagy a bármilyen fogyatékkal élő embereket. Az ő életminőségük javítására, integrálásukra, tehát esélyeik növelésére, vagy hátrányos helyzetük részleges, vagy teljes kiegyenlítésére a modern társadalom nem tud jobb eszközt kínálni, mint a sportot.

3. A sport területei a kerületben

A sport a XV. kerületben is több területen jelenik meg. A sport célként megfogalmazható a közoktatásban, mint a tanórai keretben megjelenő testnevelés, minden napos testnevelés, illetve a tanórai kereteken kívül megjelenő diáksport, legyen annak kerete szakkör, vagy Diáksportkör, Diáksport Egyesület.

A sportkoncepció tervezete hangsúlyozottan arra törekszik, hogy a sportot, mint eszközt mutassa be a kerület fejlődésének, fejlesztésének szempontjából!

A sport egyre fontosabb és népszerűbb területei a szabadidősport, illetve a különböző sportágakban, mozgásformákban megjelenő tömegsport rendezvények, így a sportkoncepcióban ez is természetes külön fejezetként jelenik meg, azonban itt ismét fontosnak tartjuk hangsúlyozni, hogy a több alkalommal széles körben lefolytatott egyeztetések során a kerület szereplői ebben a témában nem nyilvánítottak véleményt, nem adtak ötleteket.

A kerület életében is jelen van a versenysport, valamint az élsport is, amely mindig egy olyan vitás terület, amellyel kapcsolatban a politikum gyakran hangsúlyozza, hogy az önkormányzatnak itt nincs, nem lehet feladata. A sportkoncepció, a kerület sportéletének szereplőivel összhangban azon a szakmai véleményen van, hogy a kerületnek igenis feladata a versenysport-, akár az élsport támogatása is, hiszen a versenysportot, vagy az élsportot eszközként értelmezve számos területen lehet segítségére a kerület egyéb területeken megfogalmazott céljainak elérésében.

A sportkoncepció tervezete a sport megjelenési területeit feldolgozó fejezetében a következő területeket igyekezett feltérképezni, feldolgozni és a számos egyeztetés során felmerült és ott konszenzussal támogatott gondolatokat beépíteni:

- Iskolai testnevelés és diáksport,
- Szabadidő- és tömegsport,
- Verseny- és élsport.

A fejezet kidolgozása során arra törekedtünk, hogy az minden tekintetben tükrözze a kerület sportjában dolgozók elképzeléseit, igyekezzen figyelembe venni a kerület lehetőségeit, esetenként bővítse azokat, ösztökélje együttműködésre a szereplőket a sportkoncepció tervezetének filozófiai részében megfogalmazottak szellemében.

3.1. **Az iskolai testnevelés és a diáksport (A mindennapos testnevelés, a DSE-k, az MDSZ)**

Az iskolai testnevelés a köznevelés rendszerében az iskolában a tanórai keretekben zajlik. A törvény szerint a testnevelés órát kizárólag erre képesítéssel rendelkező testnevelő tanár, illetve az első hat évfolyamban tanítói végzettséggel rendelkező pedagógus tarthat. Ennek ésszerűségét és szakmaiságát a testnevelő társadalom az első perctől vitatja, ugyanakkor törvény továbbra is ezt írja elő, illetve teszi lehetővé.

A parlament által elfogadott új köznevelési törvény hatalmas előrelépésként kötelezően előírja a mindennapos testnevelést, illetve azt, hogy a köznevelés rendszerébe járó gyerekek számára mindennap kötelező legyen a mozgás. Ez a különben sem megfelelő mennyiségű és minőségű iskolai sportinfrastruktúrát (tornatermek, sportudvarok, tanuszodák, stb.) tovább terheli, illetve a sportinfrastruktúra mennyiségi és minőségi hiányait még inkább érezhetővé teszi. Természetesen a sportkoncepció tervezete sem kerülhette el, hogy e témát érintse.

Mindez tehát új lehetőséget teremt a sportegyesületek és az iskolák együttműködésében annak érdekében, hogy a heti öt testnevelés óra valódi tartalommal teljen meg, azok minél szélesebb sportági portfóliót mutassanak be a gyerekeknek, akik így talán könnyebben tudnak sportágot választani, akár versenysport, akár „csak” szabadidő sportos céllal.

A diáksport kérdése több más, már érintett témához hasonlóan rendkívül érzékeny. Sokak véleménye, hogy a diáksport évtizedek óta nem más, mint a különben is versenyszerűen sportoló gyerekek számára egy újabb versenyzési lehetőség, vagy kötelezettség, ezúttal nem egyesületi, hanem iskolai színekben. Számos sportágban, amelyek versenyszerű üzéséhez az iskolai keretek szűkek (pl. ritmikus gimnasztika), ugyanazok az edzők állnak a gyerekek mellett iskolától függetlenül, csak éppen az eredményhirdetésnél nem az egyesület neve, hanem az iskola neve hangzik el. Sajnálatos módon a kerületi, városi versenyek is megszűntek, amelyek keretében korábban valóban az iskolai sportcsapatok csaptak össze heti rendszerességgel. Ma ezek helyett a sportágak nagy részében egyszeri alkalom egy-egy kerületi verseny. A Magyar Diáksport Szövetség anyagi lehetőségei kimutathatóan a többszörösére nőttek az elmúlt hat esztendőben. Ennek köszönhetően lehetőség nyílt a kerületi versenyrendszer újraélesztésére néhány sportágban, természetesen csak abban az esetben, ha ehhez teljes együttműködés biztosítható az adott sportágban működő kerületi sportegyesület, az iskolák fenntartója, vezetése, testnevelői és a kerületi önkormányzat között. Javasolt egy-egy mintaprojekt beindítása! A sportkoncepció tervezetének előkészítése során a legnagyobb esélyt erre kosárlabdában látjuk.

3.1.1. Hogyan juthatnak be az egyesületek az iskolákba?

Évtizedes konfliktus van az oktatási intézmények és az egyesületek között, - amelynek középpontjában a gyerek áll – hogy az iskolai tanidő rovására nem szívesen engedik a gyereket sportolni és ugyanígy az egyesület sem készséges, ha edzést vagy versenyt iskolai rendezvény miatt hagyna ki a sportoló. A látszólagos ellenérdekeltség oka a nem elegendő idő és a kevés sportfelület. A nagy városokban, így elsősorban a fővárosban és természetesen annak részeként a XV. kerületben is a sportolni járó gyerekek idejének egy jó részét veszi el az utazás. A rendszerváltás előtti világ egyik jó eleme volt, hogy az egyesületek akkor könnyen bejutottak az iskolákba. Egyrészt ott válogathatták ki a tehetségesnek látszó gyerekeket a sport számára, másrészt az iskolai sportinfrastruktúrát is könnyebben használhatták edzések céljára, mint ma. Ezzel szélesebb utánpótlás bázishoz jutottak, illetve megspórolták a gyerekek idejét azzal, hogy az edzések helyileg ugyanott zajlottak, ahol a gyerek egyébként ideje nagy részét töltötte: az iskolában. Természetesen ez is sportágspecifikus, hiszen csak azon sportágak esetében lehet igaz, amelyek számára megfelelő az iskolai sportinfrastruktúra, tehát a sportág üzése nem igényel speciális sportpályát.

A címben felvetett kérdés arra vonatkozik, hogy a kerületben működő, dolgozó sportegyesületek milyen módon vehetnek részt a mindennapos testnevelés által kínált lehetőségek kiaknázásában, illetve a mindennapos testnevelés okozta sportszakmai nehézségek megoldásában. Továbbá mikor és milyen módon használhatják az iskolai sportinfrastruktúrát a tanítási időben, illetve azon kívül, illetve hogyan kaphatnak lehetőséget arra, hogy egyesületi utánpótlásuk számára az összes kerületi gyerek felmérését, megismerését követően tudjanak válogatni.

Természetesen a probléma megoldásában könnyebbséget jelenthetne, ha a sportkoncepció tervezetének készülésekor tudni lehetne, hogy az iskolai sportinfrastruktúra használatára milyen módon hat a köznevelés rendszerében működő iskolák teljes állami kézbe vétele. Kitől, milyen módon bérelhet például egy egyesület tornatermet a jövőben? Ebben a kérdésben a legjobb működő gyakorlatok mind azt mutatják, hogy jó ha van egy táblázat, amely alapján a bérlő tudja, hogy mi mennyibe kerül neki és nincs a jövőben ingyenes teremhasználat. Ez első látásra mindig indulatok kavart, ugyanakkor sokkal átláthatóbb és tisztább viszonyokat teremt, ha mindenki fizet. Természetesen ez csak akkor működik jól, ha a kerületi támogatásban részesülő sportszervezetek a kerületi támogatás részeként (az eddigi forrásokhoz hozzáadva!) megkapják a bérleti díj fedezetét. A bérleti díjak megállapításakor

javasolt legalább egy kerületi egyesületi díj, egy kerületen kívüli egyesületi díj, illetve egy egyéb, üzleti alapú díj megállapítása.

A további kérdés az, hogyan lehet elérni azt, hogy az egyesületek az iskolába szervezett keretek között, egy tervezett rendszerben tudjanak bejutni és ne személyfüggő legyen ez! A sportkoncepció tervezete erre a problémára is igyekszik megoldási javaslatokkal élni.

3.1.2. Alsó tagozatban bemehetnek-e az egyesületek a sportág speciális mozgásanyagával a képességfejlesztést csinálni?

A sportkoncepció tervezetének készítése során, szinte valamennyi egyeztetésen felmerült igényként, hogy a kerületi egyesületek be tudjanak jutni az iskolákba, akár a testnevelési órákra is. Ennek a korábbiakban jelzett törvényi szabályozás okán az a feltétele, hogy az órán legyen bent olyan pedagógus, aki jogosult a testnevelés óra megtartására (testnevelő, illetve az első hat évfolyamban tanító, vagy az adott edzőnek legyen erre jogosultsága).

Ez a megoldás csak elsőre tűnik nehezen kivitelezhetőnek, mert vannak jó gyakorlatok (pl. Gödöllő). Az ideális megoldás az lehet, ha a kerületben hagyománnyal rendelkező sportágakban működő egyesületek edzői egy tervezett és megszervezett rendszerben valamennyi iskolába bejuthatnak. Ott – természetesen a sportági specialitások figyelembevételével – az első négy évfolyamban a testnevelés órák keretében az adott sportági mozgásanyagot használják a képességfejlesztés során. Így a kerületi gyerekek megismerkedhetnek valamennyi a kerületben elérhető sportág alapjaival, az egyesületi edzők minden gyerekkel kapcsolatba kerülhetnek, az iskolák pedig segítséget kapnak a mindennapos testnevelés tartalmas megvalósításában!

A kérdés természetesen itt is elsősorban a finanszírozás! A testnevelőnek (vagy tanítónak) az óraszám is fontos, ő egyszer megkapja a bérét az óráért. A külső edző csak akkor tarthat testnevelés órát a testnevelő (tanító) jelenléte nélkül, ha erre van megfelelő képesítése. Egy óráért miért, hogyan kapjon két ember pénzt, ha az edzőnek nincs az órátartásra jogosultsága? Ugyanakkor a példák azt mutatják, hogy ez a megoldás jó szervezéssel nem jelent többlet kiadást! Természetesen akkor, ha a korábbiakban említett módon minden szereplő (fenntartó, iskolavezetés, testnevelők, egyesületi edzők, önkormányzat) partner a megoldásban. Amennyiben ez megteremthető, úgy a gondolat részletes kidolgozásával egy jó és működő modell alakítható ki, amely elsősorban a gyerekek számára jelent nagy lehetőséget, de – ahogy ezt feljebb is jeleztük – jó az iskolának, jó az egyesületnek és ezekből következően számos előnnyel jár a kerület számára is.

Fontos: semmi nem tiltja, hogy a testnevelés órán megjelenjenek a kerületi sportegyesületek szakemberei, csak szándék, tervezés és szervezés kérdése!

3.1.3. A tornatermek kiadásának szabályrendszere

Az előző témához hasonlóan a sportkoncepció tervezetének szinte valamennyi egyeztetésén fölmerült igényként, hogy a kerületi iskolákban meglévő tornatermek bérlésének rendszere legyen egységes és egyértelmű!

A kérdés megoldásában nehézséget jelent, hogy nem tudható, az iskolák teljes állami kezelésbe vétele után a tornatermek bérbeadásával kapcsolatban ki lesz az illetékes, van-e mód arra, hogy azok egy helyi rendszerben akár az önkormányzat által kezelt módon kerülhessenek kiadásra? Javasolt olyan megoldás kimunkálása, amely során a döntés a felhasználókhöz minél közelebb, minél egyszerűbb módon és a lehető leggyorsabban történik, együtt kezelve magát a sportpályát az öltözési és fürdési lehetőségekkel!

A díjszabással kapcsolatban megismételjük azt a tiszta és átlátható javaslatot, mely szerint a bérlők tekintetében legalább három árkatégória legyen:

a/ kerületi támogatásban részesülő sportegyesület, vagy kiemelt kerületi sportegyesület – önköltségi ár;

b/ kerületi támogatásban nem részesülő sportegyesület, vagy nem kiemelt kerületi sportegyesület – kedvezményes ár;

c/ egyéb üzleti alapú bérlő, akár kerületen kívüli sportegyesület – piaci ár.

Lehetségesnek és ésszerűnek tartjuk az időszakok létrehozását és egyértelműsítését, hogy mikor, ki veheti bérbe a termeket!

Fontos, hogy a kerületi támogatásban részesülő sportegyesületek a kerületi sportinfrastruktúra bérleti díját kapják meg a kerületi támogatás részeként, az eddigi összeghez adott plusz költségként, így a rendszer egyértelmű és átlátható lesz! Ez a megoldás elsősorban általában felzúdulást okoz, ám az egyértelmű és tárgyyszerű kommunikációval könnyen elérhető, hogy a sportszféra helyi szereplői, az érintettek hamar belássák, hogy a megoldás számukra nem jár többlet költséggel, viszont a rendszert átláthatóvá teszi és kiszűri az egyedi elbírálások lehetőségét, amely mind az igénybevevőknek, mind a politikumnak támadhatatlanságot biztosít!

3.1.4. Az iskola, mint tömegbázis

Régóta hangoztatott, bár sokszor vitatott megállapítás, hogy a versenysport, bázisa az iskola. (Ez a tény a szabadidősport területén sosem vitatott.) Természetesen e megállapítás sportágspecifikusan eltérő valóságtartalommal bír, hiszen vannak olyan sportágak, ahol kiválasztás akár már óvodás korban megtörténik (pl. torna).

Annak érdekében, hogy minden gyerek a számára leginkább megfelelő sportágak közül választhasson – a fent tárgyalt egyesület és iskola viszonyrendszeren túl – fontos lehet, hogy a kerületi iskolákba járó gyerekekről minél több és minél naprakészebb információ, adat álljon rendelkezésre. Ebben segítséget nyújthat a Magyar Diáksport Szövetség által szervezett felmérések sora is. Ugyanakkor lehetőség van egy kerületi rendszer kialakítására is, amely azokat az adatokat tartalmazhatja a gyerekekről, amelyek a kerületi sportegyesületek (vagy a kiemelt kerületi sportegyesületek) számára fontos. Ezek felmérésben részt vállalhatnak a kiemelt kerületi sportegyesületek is. Az így kapott adatok az egészséges kerület filozófiájához is illeszkednek, illetve nem elképzelhetetlen, hogy a sporttól független vizsgálatok, felmérések során kapott eredmények a sportban is felhasználhatóak, illetve a meglévő egészségügyi, vagy Magyar Diáksport Szövetség által kezdeményezett felmérések kiegészíthetők további, a kerület kiemelt sportegyesületei számára érdekes adatok felmérésével. Javasolt az érdekeltek részvételével kidolgozni egy kerületi szakmai minimumot!

3.1.5. Miből, hogyan finanszírozható, hogy az egyesületi edző tart testnevelés órát?

A fentiekben több alkalommal is tárgyalt kérdés: az egyesületi edzők megjelenése a testnevelés órákon, természetesen felvet gazdasági, pénzügyi kérdéseket is! Többlet költséget az jelenthet, hogy az iskola kifizeti a bért az órát tartó tanárnak (testnevelő, tanító). Ugyanakkor, ha az ő felkészültsége nem teszi lehetővé, hogy megfelelő szintű sportspecifikus órát tartson, akkor az órán meg kell, jelenjen az adott kerületi sportegyesület edzője is, és ha neki a köznevelési törvény alapján arra nincs jogosultsága, hogy iskolai tanórát tartson egyedül, akkor az órát tartó tanárnak is jelen kell lennie, ez esetben két személynek kell fizetni az óráért.

A megoldás tekintetében többféle lehetőség mutatkozik.

- Van mód a vállalkozó kedvű testnevelők kerületi kiemelt sportegyesület általi továbbképzésére, hogy a testnevelők maguk legyenek szakmailag alkalmasak az egyesület által elvárt sportszakmai feladatok ellátására.
- A kerület a sporttámogatásnál pluszként, támogatást növelő elemként veheti figyelembe, ha egy egyesület részt vállal a kerület iskoláiban a mindennapos testnevelés minél magasabb szintű sportszakmai megtöltésében.
- Elképzelhetőnek tartjuk, hogy a kerületi sporttámogatásnál a kiemelt kerületi sportegyesületek számára elvárásaként fogalmazódik meg, hogy az egyesület részt vállal a kerület iskoláiban a mindennapos testnevelés minél magasabb szintű sportszakmai megtöltésében!
- Megfelelő kerületi szintű egyeztetések eredményeként elképzelhetőnek tartjuk azt is, hogy egy ilyen rendszer kidolgozása és működtetése nem, vagy alig jelent plusz költséget. Arról meg vagyunk győződve, hogy mindenképpen elenyésző költségnövekedést mutat ahhoz képest, amennyi eredménnyel jár egészségmegőrzési, társadalomszervezési és sportszakmai szempontból!

3.1.6. A kerületi bajnokságok rendszerének újraélesztése

Ha van sportági kezdeményezés kerületi bajnokságra, azt támogassa az önkormányzat!

Korábban évtizedekig volt bevett gyakorlat, hogy számos sportágban, de elsősorban a labdajátékokban az egész tanévet felölelő módon, kerületi szinten induló iskolák közötti bajnoki rendszer működött. Ennek előnyei között említhető a gyerekek rendszeres, versenysport alapú foglalkoztatása és az ezekkel járó pedagógiai előnyök megjelenése éppen úgy, mint az egyesületi edzők számára a mainál lényegesen több gyerek rendszeres megfigyelésének lehetősége mérkőzés szituációban is. Természetesen a rendszeres versenyeztetés, az akár heti sűrűségű mérkőzések feltételezték az egyébként egyesületi keretekben nem sportoló gyerekek szinte mindennapos mozgását a mérkőzésekre, versenyekre való felkészülésként, amely a sportszakmai előnyök mellett újabb pozitív pedagógiai hatásokkal is bírt.

A sportkoncepció tervezetének egyeztetései során több sportág kerületi képviselői is felvetették, hogy szükségesnek és jónak tartanák, ha a kerületben ismét lehetőség volna a kerületi amatőr bajnoki rendszer felépítésére és ezt az önkormányzat is támogatná!

Az ötletet érdemesnek tartjuk a továbbgondolásra és az ebben partner sportági képviselőkkel együtt egy olyan kerületi bajnoki rendszer újbóli kitalálását, amelyben szereplőként megjelenik az iskola (igazgató, testnevelő), akár a fenntartó, az önkormányzat és a kiemelt kerületi sportegyesület is. Hasonló rendszerek működtek korábban, így igazán újat nem kell kitalálni. Jelenleg, ha nem is pontosan így, de egy fajta helyi és rendszeres versenyrendszer működik például Fóton is!

Javasolt egy sportágban minta projektként kipróbálni, amely az ELBERTEAM szerint, az egyeztetések alapján a kosárlabda lehet, de más sportágak jelentkezése és aktív szerepvállalása esetén akár egyszerre több sportágban is elindulhat.

A rendszer kidolgozásánál fontosnak tartjuk a feladatok, a kompetencia határok és a finanszírozási feltételek pontos elosztását!

3.1.7. Testnevelés órát tartók végzettségének nyilvántartása

Annak érdekében, hogy a több alkalommal a sportkoncepció tervezetében is említett helyi egyesületi rendszer és az iskolák összekapcsolása a gyerekek, a mindennapos testnevelés hatékonysága, az egyesületek tömegbázisa és mindezek okán a kerület érdekében megtörténhessen, fontosnak tartjuk, hogy a kerületi iskolákban dolgozó testnevelőkről egy minél részletesebb adathalmaz álljon rendelkezésre!

Ennek minimálisan a következő információkat kell tartalmaznia:

- életkor
- diploma (ideje, tartalma)
- sportági jogosultságok (és azok szintje)
- tapasztalat, korábbi edzői munka
- egyéb sportos végzettségek, tapasztalatok

Egy ilyen táblázat segítheti a testnevelőket az egyesületi rendszerbe való bekapcsolódásba, valamint további kompetenciák megszerzésében; segítheti a kerületi sportegyesületeket az iskolákban való megjelenés egyszerűsítésében éppen úgy, mint szakember bázisuk szélesítésében.

3.1.8. Sporteszköz pályázati lehetőség

Az iskolai testnevelés és sport egyik legnehezebb kérdése a megfelelő szintű és elegendő sportszer, sporteszköz biztosítása. Különösen összetettevé vált a helyzet azáltal, hogy a mindennapos testnevelés örömteli bevezetése okán a meglévő szerek, eszközök jóval nagyobb használatnak vannak kitéve, hogy egy időben lényegesen több szerre, eszközre volna szükség, hogy a mindennapi testnevelés órákon megjelenő tartalmi bővülés okán számos új szerre, eszközre is szükség lenne. Az iskolák fenntartásával kapcsolatos változások sem könnyítették meg a sportszerek, - eszközök cseréjét, az újak beszerzését.

Javasolt egy olyan felmérés elkészítése, amelynek elkészültével képet kaphatunk, hogy a kerületi iskolák és a kerületben működő sportegyesületek milyen sportszer, sporteszköz parkkal rendelkeznek! Van-e ezek között átjárási lehetőség, illetve milyen szinten teremthető az?

Az önkormányzat ezen felmérés eredményének ismeretében – akár egy közeli sportáruházzal közösen – létrehozhat egy sporteszköz beszerzési pályázati rendszert, amelyben akár az iskolák, akár a kerületi sportegyesületek, de még inkább e két csoport közösen pályázhat sporteszköz, sportszer beszerzésre. Így összehangoltan kisebb költséggel lehet felszerelni az iskolai testnevelést és a versenysportot egyszerre.

3.1.9. A kiemelt kerületi sportegyesületek és a velük együttműködő iskolák

Ebben a fejezetben, az eddigiekben elsősorban a sportegyesületek szempontjából közelítettük meg a kerületi sportegyesületek és a kerületi köznevelési intézmények kapcsolatát. Fontosnak tartjuk azonban, hogy a kerületi sportegyesületekkel érdemben együttműködő, az ő munkájukat segítő, őket befogadó, a gyerekek számára az egyesületi lehetőségeket bemutató és az egyesületeket támogató iskolák, testnevelők, igazgatók is kaphassanak külső motivációt!

Ezen a téren elképzelhetőnek tartjuk, hogy a rendszerben az önkormányzattól e célra támogatást kapó kiemelt kerületi sportegyesületeknek is legyen kötelezettsége a velük együttműködő iskolák szakembereinek motiválásban.

Azt sem tartjuk lehetetlennek, hogy az önkormányzat direkt támogatást, segítséget nyújtson, akár egy erre a célra alapított díjjal azon kollégáknak, akik az első bekezdésben megfogalmazott módon vállalnak szerepet a kerületi iskolákba járó gyerekek egyesületi munkájában! Olyan módot megvalósíthatónak tartunk, ahol az önkormányzat annak a köznevelési intézménynek biztosít előnyt a kerületi lehetőségek (tábor, kultúra, egészségügy,

stb.) használatában, amely együttműködési megállapodást létesít egy-egy kiemelt kerületi sportegyesülettel.

3.1.10. A 16 és 18 óra közötti iskolai időszáv központi kezelése az alsó tagozatosoknak

Egy-egy korábbi téma tárgyalásakor is felvetődött már, hogy a kerületben található köznevelési intézmények tornatermeivel kapcsolatos helyzetet több szempontból is érdemes rendezni.

Ismételten hangsúlyoznunk kell, hogy a rendezés alapvető feltétele, hogy egyértelmű legyen a köznevelési intézmények sportinfrastruktúrájának tulajdoni viszonyrendszere, azaz, hogy ki felel a fenntartásért és kinek van joga és lehetősége a termek, sportudvarok kiadására.

A nyugati sportkultúrákban természetesen bevett szokás, hogy az iskolai sportinfrastruktúra elsősorban az adott iskola diákjait szolgálja, így délután 4 óráig azt senki más nem használhatja, csak az a gyerek, aki abba az iskolába jár. Ez időben egybe is esik a köznevelési törvény azon törekvéseivel, amely szerint a gyerekek 8 és 16 óra között az iskolában kell, hogy legyenek!

Ugyanezen, nálunknál egyelőre e téren előrébb járó sportkultúrák azt is előírják, hogy délután 4 és 6 óra között, csak a helyi közösség által fenntartott (a mi esetünkben a kerületi) sportegyesületek használhassák a helyi iskolai sportinfrastruktúrát. (Itt ismételten javasolt a korábban már említett díjszabási táblázat létrehozása, többféle árral.)

Idegenek, külsősök, tehát azok, akik nem elsősorban a kerület lakóinak sportolását szolgálják, vagy bármely okból nem számítanak kiemelt fontosságúnak a kerületben, azok kizárólag este 6 óra után tudjanak bejutni a kerületi köznevelési intézmények sportinfrastruktúrájába! (itt ismételten javasolt, hogy az általuk fizetendő díj magasabb legyen, mint a helyieknek megszabott díj!)

Mindezekkel elérhetőnek látszik az, hogy a kerületi gyerekek könnyebben, olcsóbban jussanak sportolási lehetőséghez, ráadásul olyan időszávban, hogy felesleges utazással ne teljen az idejük.

3.1.11. Az iskolai tornatermek felmérése: melyik terem, mely sportágakra alkalmas

Annak érdekében, hogy a fent több témánál is részletesen tárgyalt együttműködés a kerületi iskolák és a kerületi sportegyesületek között érdemi eredményeket hozzon, vagy akár csak

létrejőjön, elengedhetetlennek látszik a kerületben található köznevelési intézmények sportinfrastruktúrájának felmérése. Ebben megítélésünk szerint minimum a következő adatoknak kell szerepelniük:

- az építés időpontja
- az utolsó felújítás időpontja
- a terem, vagy sportudvar mérete
- a jelenleg felfestett sportágak
- a pályák borítása
- a rendelkezésre álló sporteszközök (kapu, háló, stb.)

Egy ilyen kataszter segítségével megtudható lenne végre, hogy a kerületben üzött és támogatott sportágak számára ma, milyen mennyiségű és minőségű sportinfrastruktúra áll rendelkezésre. Az adatok ismeretében pedig újratervezhetővé válik a kerület sportági portfóliója, legalábbis létesítményszempontból. Továbbá valós alapokra kerülhet a jövőbeni sportlétesítmények tervezése, létrehozása is.

3.1.12. Kerületi sportegyesület választó

Kiváló és régóta működő rendszer az ún. Nagy sportágválasztó. Hasonlóképpen több vidéki városban működik a helyi sportegyesület választó is. Ennek kétféle formája ismert:

- az egyik esetben egy nagy sportpályán gyűlnek össze a helyi sportegyesületek és az iskolásokat hozzák oda a tanárok, vagy a szülők szervezeten. Ennek előnye, hogy a sportegyesületeknek megfelelő mennyiségű terület van, jól ki tudják építeni a bemutatkozásukhoz szükséges speciális sportfelületeket. Hátránya azonban, hogy nem garantált, hogy minden gyerek, akár, hogy minden iskola megjelenik a rendezvényen, így sok gyerek maradhat élmény és valódi választási lehetőség nélkül.
- a másik esetben a helyi sportegyesületek egyszerre jelennek meg egy-egy iskolában, hogy bemutassák lehetőségeiket. Ennek előnye, hogy valamennyi egyesület, valamennyi gyerekhez eljut, így senki nem marad élmény és választási lehetőség nélkül. Hátránya, hogy egy iskolában sok sportág számára nem teremthető megfelelő tér ahhoz, hogy a sportágot valóban, életszerűen tudja bemutatni.

Javasolt, hogy a kerületi lehetőségeket, szokásokat, az iskolák számát és földrajzi elhelyezkedését, valamint az egyesületek által felolelt sportági portfóliót figyelembe véve szülessen döntés a kerületi sportegyesület választóról. Megtartása azonban egyértelműen javasolt.

3.2. A szabadidő- és a tömegsport

Az ELBERTEAM a sportkonceptió tervezetének kialakítása során a bevezetőben is említett módon számos formában igyekezett elérni, hogy a kerület sportjának szereplői elmondhassák gondolataikat, véleményüket annak érdekében, hogy az anyag valóban a kerületi szakemberek, lakók, sportfelhasználók sajátja legyen. A több körös egyeztetések, fórumok eredményeképpen a kerületi sportkonceptió valóban tükrözi a helyiek véleményét, érdekeit, ám a szabadidő- és tömegsport területével kapcsolatban lényegében nem érkezett semmilyen érdemi hozzászólás sem írásban, sem szóban akkor sem, amikor egy-egy fórumnak kifejezetten ez is témája volt. Így a jelen fejezet a kerület vezetése és az ELBERTEAM szakmai elképzeléseit tartalmazza röviden.

A sportban használt definíciók alapján szabadidősportnak azt az aktív tevékenységet tekintjük, amely során az egyén a szabadidejében rendszeresen sportol, mozog, végez testmozgást. Rendszeresség alatt az európai szakirodalom legalább heti kétszer negyvenöt, vagy háromszor harminc percet említ.

A tömegsport az, amikor egy alkalommal, egy időben sok ember mozdul meg. Magyarországon szerencsére számos, régóta jól működő tömegsport rendezvényt ismerünk, gondoljunk csak a Balaton Átúszásra, vagy az egyre több szervezett futóversenyre, triatlon versenyre. A tömegsport rendezvényeken való részvétel feltételezi az arra való felkészülést, tehát a rendszeres sportolást, testmozgást.

Magyarországon a Nemzeti Sportstratégia (2007) felmérései alapján a lakosságnak csak mintegy 9%-a sportol, mozog rendszeresen és a köznevelés rendszerében tanuló gyerekek háromnegyede kizárólag a testnevelés órán mozdul meg. Ezek az adatok például Skandináviában lényegesen magasabbak, ott a lakosság több, mint 70%-a mozog rendszeresen. Igaz náluk minden olyan tevékenységet beszámolnak, amely során az emberek megmozdulnak, így például a gyerekkocsi tolását, a kutyasétáltatást, vagy, ha valaki gyalog megy munkába, iskolába. Ezek a számok hazánkban az elmúlt tíz esztendőben sem változtak jelentősen, ugyanakkor kétségtelen, hogy a kormányzati törekvések és a reklámok már középtávon segíthetik a folyamatok pozitív változását.

A szabadidő- és a tömegsport területén az államnak és egy önkormányzatnak is komoly feladata van elsősorban a sportinfrastruktúra fejlesztésében, megteremtésében a szakemberképzés rendszerének fejlesztésében és a tudáshoz való hozzáférés lehetőségének megteremtésében, kiterjesztésében, valamint természetesen abban, hogy az embereknek

lehesse ideje és pénze arra, hogy a rendelkezésre álló lehetőségeket valóban igénybe tudják venni.

3.2.1. Hol?

A hol kérdése arra keres választ, hogy a szabadidejükben rendszeresen sportolni vágyók találnak-e megfelelő mennyiségű, minőségű és földrajzi elhelyezkedésű sportcélra használható infrastruktúrát? Valamint a meglévő létesítmények milyen módon válnak elérhetővé, nyitottak-e és elérhető áron nyitottak-e?

A sportinfrastruktúra felmérése és megtervezése során kétféle szempontot szokás figyelembe venni. Egyrészt a meglévő létesítmények karbantartása, felújítása, nyitottá tétele, tehát azok olyan állapotba, helyzetbe hozása, hogy megfelelő szinten és megfelelő időben rendelkezésre állhassanak a kerület lakói számára. Másrészt fontos a meglévő sportinfrastruktúra bővítése, tehát új létesítmények létrehozása. Természetesen ezek között lehetnek olyan új sportfelületek, amelyek kizárólag, vagy elsősorban a szabadidős sporttevékenységet szolgálják és olyanok is, amelyek részben, tehát a versenysportot, akár az élsportot és a szabadidősportot is.

A XV. kerület most meglévő sportinfrastruktúrájában is számos olyan létesítmény van, amelyet használnak a szabadidős sporttevékenységet folytatók: iskolai tornatermek, stadion, szabadtéri kialakított, vagy szokásjog alapján használt felületek.

Az önkormányzat tervei között is szerepelnek olyan új sportlétesítmények, amelyek részben, vagy egészben szolgálhatják a szabadidősportot:

- új multifunkcionális sport- és rendezvénycsarnok,
- épített futókör,
- szabadtéri közösségi kondiparkok,
- játszóterek,
- sportuszoda,
- TAO-s munkacsarnok(ok)
- stadionfelújítás.

Ezek kialakítása során fontos szempont, hogy a fenntarthatóságukat már a tervezés során vizsgálni kell.

3.2.2. Kivel?

A kivel kérdése azt vizsgálja, hogy vajon van-e elegendő számú és megfelelő felkészültséggel, tapasztalattal bíró szakember a kerületben. Ennek megállapítására fontos javaslatként szerepel a sportkoncepció tervezetében, hogy készüljön felmérés az iskolai testnevelők további végzettségéről éppen úgy, mint a sportegyesületekben dolgozó edzők meglévő papírjainak szintjéről. Ezzel a versenysport utánpótlás bázisának fejlesztését ugyanúgy szolgáljuk, mint a szabadidős sporttevékenységek lehetőségeinek bővítését. Elképzelhetőnek tartunk akár helyi szintű képzések, továbbképzések megszervezését is, hogy legyen elegendő számú szakember a kerületben arra, hogy az emberek sportolását segítsék, a meglévő és létrehozandó sport célú létesítmények használata megoldható legyen!

A kivel kérdés másik fele arra kereshet választ, hogy hogyan lehet társaságot, később közösséget alakítani a sportoláshoz, hiszen a sport sok addicionális pozitív hatással jár, ilyen a közösségformáló hatása és a valahova való tartozás élményének erősítése is. A rendszeres mozgás elkezdése sok esetben lényegesen könnyebb, ha azt az egyén nem egyedül kénytelen megtenni, hanem egy már meglévő közösség tagjai segítik ebben, vagy többen kezdenek hozzá és segítik egymást. Ennek megszervezése is lehet önkormányzati feladat, legalábbis az első lépések megtételekor: rendszeres közösségi futások, az önkormányzati tulajdonú létesítményekben központi szervezésű, kipróbálással egybekötött bemutatók (zenés mozgások, önvédelmi sportok, stb.). Ezekre is kiváló minta a nyíregyházi BUSZACSA programsora.

3.2.3. Mit?

A szabadidősportos sport-, mozgáslehetőségek portfóliójának kialakításakor fontos a helyi hagyományok mellett a fent tárgyalt infrastrukturális lehetőségek, valamint a rendelkezésre álló szakemberek felmérése. Az igényeket ezek mellett természetesen az aktuális divathullámok is alakítják. Ismerünk jó néhány olyan magyarországi települést, ahol az első lépés az volt, hogy központilag, akár központi finanszírozással indítottak rendszeres sport tevékenységeket (pl. Nyíregyháza, Paks).

Az ismert közösségi sportolási tevékenységek között létezik olyan, amelyhez gyakorlatilag nem szükségeltetik semmilyen épített létesítmény: séta, futás, kocogás, természetjárás, kirándulás és hasonló a természetben, speciális eszközt sem igénylő tevékenységek. Itt sem elhanyagolható szempont természetesen a helyszín alkalmassága, alkalmassá tétele és főként biztonságos mivolta, ahogy az sem, hogy a siker egyik záloga lehet a „szent örült” megtalálása, aki mindig a motorja a szabadidősportnak is.

Léteznek olyan tevékenységek is, amelyeknek minimális eszközigénye van, de még mindig nincs igazán speciális létesítmény feltétele. Ilyen például a nordic walking, a görkorcsolya, stb. Ismét ki kell emelni, hogy a helyszín biztonságossá tétele elengedhetetlen. Gondolunk itt a balesetveszély minimalizálására is és a személyek biztonságérzetére is.

Léteznek olyan szabadidős célú sporttevékenységek is, amelyekhez egyszerű szabadtéri beruházások azért szükségesek, amelyekről már beszéltünk a korábbiakban, ilyenek például a ma egyre divatosabb szabadtéri közösségi kondiparkok, futókörök és a hasonló mindenki számára nyitott létesítmények. Ide tartozhat minden olyan rekreációs tevékenység, amelyhez szükség van már épített szabadtéri létesítményre.

Tulajdonképpen szerencsének mondhatóak azok a sportágak is, amelyek számára a meglévő iskola sportlétesítmények (elsősorban tornatermek) elegendőek. Ilyenek a harcművészetek, küzdősportok, de a labdajátékok közül elsősorban a kosárlabda és a röplabda is, hiszen ezek akár versenysport célú, akár szabadidősport célú üzéséhez például a gyerekeknek sem kell utazniuk, ugyanott mozoghatnak, ahol idejük nagy részét töltik: az iskolában.

Nyilvánvalóan összetettebb feladat azon sportágak, mozgásformák megszerettetése, vagy akár elérhetőségük biztosítása, amelyek üzése speciális sportlétesítményt igényel. Javasolt a magánkézben lévő sportlétesítmények felmérése is és azokban a szabad időszavok iskolák általi kihasználása, vagy akár a 'szépkorúak' számára történő igénybevétele. Lengyelországban nem ismeretlen az sem, hogy a munkaerőpiacról kiesők számára az önkormányzat biztosít sportolási lehetőséget annak érdekében, hogy az egyén versenyképes maradjon, és így mielőbb legyen esélye munkát találni!

3.2.4. Miből?

A miből, a legnehezebb kérdés, hiszen alapvetően a szabadidősport finanszírozása az egyén dolga (lenne). Ugyanakkor egy önkormányzatnak is van számos lehetősége, hogy segítsen ezen a téren!

Az önkormányzati tulajdonú létesítmények ingyenes, vagy kedvezményes megnyitása.

Kedvezményes szerződések létrehozása a kerületben található magántulajdonú sportlétesítményekkel.

Kedvezményes lehetőségek biztosítása a kerületben található sportruházatot, sporteszközt árusító cégekkel, boltokkal.

Sportos képzések kedvezményes igénybevételeinek biztosítása a kerületben.

S ezekhez hasonló, a kerületi hagyományokat, szokásokat figyelembe vevő és azokat erősítő új lehetőségek kidolgozása.

3.3. A verseny- és az élsport

Versenysportnak alapvetően a sportolás azon formáját tekintjük, amikor a sportoló részt vesz a szervezett versenyrendszerben és napi rendszerességgel készül is a versenyekre, mérkőzésekre. Az élsport pedig a versenysporton belül egy minőségi kategória, megkülönböztetés. Az élsportolók azok, akik a maguk sportágában kiemelkedő, akár világszínvonalú teljesítményt nyújtanak.

A versenysport és az élsport is komoly szerepet játszhat egy település, egy kerület életében, ha azokat eszköznek tekintjük a helyi társadalom szempontjából!

Itt beszélhetünk a sport speciális nevelő hatásától kezdve, az egészségmegőrző funkcióján át, a XXI. század egyik fő problémájáról a valahova való tartozás élményéről és az élsporttal kapcsolatban a nemzeti, vagy helyi büszkeségről is, sok más mellett.

Ugyanakkor fontosnak tartjuk, hogy egy település, egy kerület is pontosan tudja, hogy mely sportágaknak mi a valós helye, szerepe, feladata a település, a kerület életében. Ezért mindenképpen szükségesnek tartunk egy úgynevezett sportági szűrő rendszert, amely valós választ ad arra kérdésre, hogy mely sportág miért fontos a XV. kerület életében.

Hasonlóképpen lényeges kérdés, hogy milyen szerepe van egy önkormányzatnak a versenysport és az élsport finanszírozásában? Ha van szerepe, akkor hogyan mérhető, tudható, hogy az önkormányzati pénz miként hasznosul?

3.3.1. A versenysport és az élsport támogatása önkormányzati feladat-e?

Régóta tartó vita a sporttal foglalkozó ember között, hogy vajon a versenysport és az élsport támogatható-e az állam, vagy az önkormányzatok által. Az Európai Unió lényegében tiltja a versenysport egy részét jelentő professzionális sport direkt állami, vagy önkormányzati támogatását, így ez a szabályozás Magyarországon is érvényben van. A politikum (párthovatartozástól függetlenül) általában azt a népszerűnek gondolt álláspontot képviseli, hogy az államnak, vagy egy önkormányzatnak nem kell, nem szabad támogatnia a versenysportot, nekik kizárólag a szabadidősport területén van támogatói feladata. Mindez elfogadható is abban az esetben, ha a versenysportot, az élsportot, mint célt tekintjük. Ugyanakkor a sportkoncepció tervezete azt a sportszakmai álláspontot képviseli, hogy a sportot, mint eszközt jelenítsük meg a helyi társadalom életében, így a XV. kerület mindennapjaiban is. Ebben az esetben viszont az önkormányzatnak nem csak feladata, hanem jól felfogott érdeke is, hogy több területen is támogatója legyen a helyi versenysportnak, a helyi élsportnak, élsportolóknak!

A sportkoncepcióval kapcsolatos valamennyi egyeztetésen, tematikus fórumon egyértelmű volt a kerület sportjában résztvevők álláspontja, hogy az önkormányzat igenis vállaljon szerepet a helyi versenysport és az élsport támogatásában, különösen tekintettel az utánpótlás korú sportolók esetében!

3.3.2. Kit támogasson a kerület a sportban?

Ha abban az alapvetésben megegyeztünk, hogy az önkormányzat támogatja a sportot, ezen belül a versenysportot és az élsportot is, akkor ezt követően logikusan merülnek föl a következő kérdések. Valójában kit támogat a kerület? Kit támogasson a kerület? Kerületi kötődés plusz értéként jelenik-e meg a támogatásnál, vagy sem? Minden gyerek ugyanannyit ér az önkormányzatnak, vagy plusz érték, ha egy gyerek a XV. kerületbe jár iskolába? Esetleg a valódi érték csak az, ha egy gyerek a XV. kerületben is lakik?

Általános igazság a témában – megítélésünk szerint – nincs. Léteznek olyan önkormányzatok, amelyek különbséget tesznek gyerek és gyerek között aszerint, hogy hova jár iskolába és aszerint, hogy hol lakik. Ilyen helyeken a finanszírozásnál például van olyan megoldás, hogy minden gyerek egy egységet ér, de az a gyerek, aki az adott településen is jár iskolába, plusz egyet, aki a településen is lakik még további egyet, így egy sportoló gyerek értéke a finanszírozásnál lehet egy, kettő, vagy három egység. Létezik olyan megoldás is, ahol az önkormányzat hozzájárulást kér attól a településtől, ahonnan a gyerek bejár sportolni, és nem hogy nem ad hozzá támogatást az adott egyesületnek, hanem a kvázi fejkvótát a sportoló gyerek anyja településétől kéri el. Ennek a filozófia alapja az, hogy az önkormányzat csak azt a gyereket támogatja, akinek a szülei az adott település választópolgárai. Ugyanakkor ismerjük azt a megoldást is, mely szerint minden gyerek egyenértékű, függetlenül attól, hogy hol lakik, hova jár iskolába, ha az adott település színeiben sportol, akkor annak a településnek viszi a jó hírért, neki szerez dicsőséget.

A XV. kerületben a számok azt mutatják, hogy minél kisebbek gyerekek, annál inkább helyiek, kerületi lakosok. Minél magasabb korosztályt vizsgálunk, annál inkább megjelennek a kerületen kívül lakók. Ugyanez az összefüggés megfigyelhető ott is, ahol egyre inkább eredménycentrikus a versenysport, itt is egyre több a kerületen kívüli lakos.

A sportkoncepció tervezetének egyeztetései során az ELBERTEAM minden alkalommal felvetette ezt a kérdést és számos érv hangzott el a kerületi sportélet szereplőitől, de a tematikus fórumok végén az a konszenzusos javaslat rajzolódott ki, hogy a kerület filozófiája

az legyen, minden gyerek ugyanennyit ér, aki a XV. kerületben sportol, függetlenül attól, hogy a kerületbe jár-e iskolába és/vagy a kerületben lakik-e.

3.3.3. A helyi minta fontossága!

A sport egyik legfontosabb értéke, hogy valós példaképeket teremt. Az ő felépítésük azonban már egy bonyolultabb munka, hiszen nem elég a jó eredmény, vagy a jó minta, szükség van a sportoló környezetére, a médiára, akár a politikumra is. Ismerünk számos olyan sportolót, aki közismert és népszerű lett, pedig eredményei esetleg nem kiemelkedőek és tudunk olyan fantasztikus sikereket halmozó sportolóról is, aki mégsem vált igazán ismertté, népszerűvé.

A nemzeti hősök mellett szükség van az ún. local herokra (helyi hősökre) is. A XV. kerület is rendelkezik régi nagy sportolókkal éppen úgy, mint jelenleg országosan eredményes versenyzőkkel, vagy olyanokkal, akik „csak” a helyi kis közösségben válhatnak példaképpé, követendő mintává. Fontos a velük való kapcsolattartás, hogy a kerület vezetői is állandó információval bírjanak arról, éppen holt tartanak pályafutásukban, az idősebbek hogy vannak.

A sportkonceptióval kapcsolatos egyeztetések során a résztvevő helyi sportszakemberek több alkalommal is felvetették, hogy fontos a helyi minta. Részben az előbbieken említett helyi hősök felépítése, részben a jó helyi gyakorlatok megismerésének, megismertetésének lehetősége, hogy a különböző XV. kerületi egyesületek, szakosztályok tudjanak egymásról, ismerhessék meg egymás munkáját, sikereit! Így egyrészt a szülő könnyebben viszi sportolni gyermekét, ha látja, tudja, hogy egy ugyanabból a közezből induló gyerekből ki lett, milyen szintű sportolóvá, emberré vált. Másrészt az egyesületeknek, szakosztályoknak nem kell ugyanazt kitalálni, amit egy másik helyi klub már sikeresen művel.

Hogy ezen a területen is előre lehessen lépni, érdemes lehet rendszeres találkozási lehetőséget biztosítani a helyi sportélet résztvevőinek, illetve fontos a XV. kerület számára - akár régen, akár ma - sporteredményeivel dicsőséget hozó sportembereket, sportolókat legalább helyi szinten felépíteni és folyamatosan megmutatni a kerület lakóinak, hogy ők is itt élnek, alkotnak.

3.3.4. Hol sportoljon a gyerek a kerületben?

A korábbiakban is tárgyaltunk számos olyan témát, amellyel kapcsolatban még a sportszakmán belül is állandó vita tapasztalható. Hasonlóképpen vannak érvek és ellenérvek akkor is amikor az a kérdés vetődik föl, hogy egy-egy sportegyesület, vagy szakosztály akkor végez-e értékes munkát, ha csak az eredmény számít és kevés gyerekekkel dolgozik, akiknél az

egyetlen mérő, hogy hogyan teljesítenek a versenyeken, mérkőzéseken; vagy akkor, ha sok gyerekekkel dolgozik, (szinte) mindenkit felvesz és foglalkoztat, aki ott akar sportolni?

A sportkonceptió tervezetéről tartott számos egyeztetés és tematikus fórum során is felmerült ez a kérdés és amellet, hogy természetesen mindenki elsősorban a maga szemszögéből közelítette meg a megoldást, mégis sikerült kialakítani egy szakmai konszenzust, ami úgy fogalmazódott meg, hogy legyen meg a választás lehetősége a gyerekeknek, hogy szabadidősport jelleggel, vagy élsport céllal sportol! S az sem baj, nem is lehetetlen, ha e kettő között létezhethet átjárás, nyilvánvalóan szakmai alapon.

Így akár egy sportágon belül is megférhet a kerületben két egyesület, vagy szakosztály, amelyek más céllal működnek. Az egyikük egyértelműen eredménycentrikus és minél magasabb osztályban, minél jobb eredményekért küzd, az ehhez szükséges létszámmal; a másikuk pedig dolgozhat sok gyerekekkel, mindenkivel, aki az adott sportágban akar mozogni és ebben az esetben a verseny, az eredmény csak eszköz a gyerekek nevelésében és képzésében

Összességében tehát az a megállapítás érvényes a XV. kerület sportjával kapcsolatban, hogy érték az eredmény és érték tömegesítés is, amelyek jól megférhetnek egymás mellett, s adott esetben kiegészíthetik, erősíthetik is egymást!

Mindezek figyelembevételével ennél a témánál is fontosnak tartjuk kiemelni, hogy a XV. kerület sportági portfóliójának kialakítás egy ún. sportági szűrőn keresztül azért is fontos, hogy a gyerekek számára legyenek valódi választási lehetőségek, ugyanakkor annyi lehetőség legyen, hogy az egyesületek, szakosztályok is eredményes munkát tudjanak végezni az általuk megfogalmazott célok elérése érdekében.

3.3.5. Hol érték az eredmény? Hol érték a tömeg?

A fentiekben tárgyaltuk azt a kérdéskört, hogy vajon a XV. kerület sportjában mi az érték? Az eredmény, vagy a tömegesítés? S az a kerület sportjában érdekeltekkel közösen kialakított álláspont diadalmaskodott, hogy a maga helyén mindkettő érték lehet és érték kell, hogy legyen!

A szakmai logika diktálja a következő kérdést: **Hol érték az eredmény? Hol érték a tömeg? Meg lehet-e ezt határozni sportáganként, vagy korosztályonként? Van-e egyértelmű válasz erre? Természetesen a sportkonceptió tematikus fórumain ez is felvetődött így, és igyekeztünk ezen a területen is az egész kerületre érvényes konszenzusos véleményt**

kialakítani. A viták során is egyértelművé vált, hogy egy-egy sportágban egészen más az a korosztály, amelynél már valóban fontos az eredmény, ahogy egészen más az az életkor is, amikor az adott sportágakat érdemes elkezdenie a gyerekeknek.

A kerületben található és az egyeztetésekben résztvevő valamennyi sportág véleményét és érdekét figyelembe véve a következő mindenki számára elfogadható megoldás született. Az önkormányzati támogatás odaítélésénél az eredményesség szempontjából minden sportágban a felnőtt korosztályban és a felnőtt korosztály alatti utolsó korosztályban elért eredményeket tekintjük értékeknek, ezek alatt, a kisebb korosztályoknál fókuszban a nevelés, a képzés, a tömegesítés álljon!

3.3.6. Kerületi sportösztöndíj

A tehetséges, de hátrányos helyzetű gyerekek számára javasolt egy kerületi sportösztöndíj létrehozása! Ezt a kerület sportjának szereplői javasolták, a sportkoncepció tervezetével kapcsolatos egyeztetések során!

Eldöntendő kérdés, hogy ki dönt és mi alapján? Itt az a sportkoncepció javaslata, hogy az önkormányzat határozza meg azt a keretösszeget, amely e célra éves szinten rendelkezésre állhat és a kerület sportjának szereplői közül azok, akik részt vettek a sportkoncepció tervezetével kapcsolatban meghirdetett tematikus fórumokon, jelölhessenek összesen 3 tagot a későbbi döntéshozó testületbe. Az önkormányzat tőlük kérjen egy konkrét javaslatot a következőkre:

- Éves szinten hány gyerek kaphat ösztöndíjat?
- Milyen összeget kaphat egy gyerek havi szinten?
- Mely sportági kört érintheti az ösztöndíj?

Mindenképpen elvárás kell, legyen minden gyerek esetében a számára egyénileg megszabott tanulmányi átlag teljesítése!

3.3.7. Kiemelt kerületi sportegyesület legyen egy odaítélhető cím!

Fontos meghatározni, hogy mely egyesületek és milyen alapon válhatnak kiemelt kerületi sportegyesületté!

Ennek feltételrendszere szintén pontosan meghatározandó. Lehetnek például a következő alapfeltételek:

- X éve kerületi székhellyel működik;

- a sportfelszereléseken fönt van a kerület címere;
- részt vesz a kerületi sportágválasztón;
- szervez kerületi diákolimpiát;
- részt vesz a kerületi köznevelési intézményekben a mindennapos testnevelésben;
- van legalább X igazolt sportolója;
- rendelkezzen sportágfejlesztési programmal;
- stb.

3.3.8. Információáramlás!

A kerülettől támogatást kapó egyesületeknek legyen egy közös informatikai bázisa az adatokkal, információkkal. Ez lehet akár nyomtatott formában is.

Fontos, hogy ebben legalább az alábbi adatok jelenjenek meg:

- egyesület neve és elérhetőségei;
- az egyesületben működő szakosztályok, sportágak;
- az edzők neve, elérhetősége, végzettsége;
- az edzések időpontja és helyszíne.

3.3.9. Sportágfejlesztési program (1 év, 3 év, 8 év)

A sportágfejlesztési program lényege, hogy a kerületben működő egyesületek – a kiemelt kerületi sportegyesületek feltételként – rendelkezzenek rövid (1 év), közép (3 év) és hosszú (8 év) távú tervvel, amely az alábbi rendszerben tartalmazza legalább a céljaikat, a feladataikat.

3.3.9.1. Jövőkép

Az egyesület határozza meg, hogy rövid (1 év), közép (3 év) és hosszú (8 év) távon honnan hova akar eljutni!

Ez feltételezi egy pontos jelenlegi helyzetkép feltérképezését éppen úgy, mint a pontos cél- és feladat meghatározást az említett három időtávban.

3.3.9.2. Szakmai színvonal meghatározása

A tervezés része kell, hogy legyen annak felmérése és megjelenítése, hogy a jelenlegi helyzetben az egyesület milyen szakmai kompetenciákkal bír! Az sportvezetők, edzők és az esetleges további alkalmazottak milyen végzettségekkel, tapasztalatokkal, kompetenciával bírnak. A versenyzők, játékosok mióta üzik a sportágat, milyen múltjuk van, milyen eredménylistával bírnak, hol helyezkednek el a sportágban Magyarországon?

3.3.9.3. Kerületi támogatás

Fontos tudni, hogy az adott egyesület a maga által elvégzett munkán túl, céljai eléréséhez milyen segítséget vár a kerülettől és annak megléte esetén milyen előrelépést vállal.

3.3.9.4. Külső támogatás

Az előzőekhez hasonlóan fontos lehet tudni, hogy milyen külső körülmények együttlétére van szükség, akár sportágban, akár a teljes magyar sportban ahhoz, hogy a kitűzött célokat elérhesse az egyesület

3.3.10. TAO-ból sportlétesítmény építése a TAO-ban érintett sportágak összefogásával és a kerület önrészével

Ahogy a fővárosban mindenhol, így a XV. kerületben is problémát jelent, hogy az egyesületek számára használható sportfelület sosem elegendő. A problémát tovább súlyosbíthatja, ha a köznevelés rendszerébe tartozó intézmények sportinfrastruktúrája is kikerül a kerület fennhatósága alól.

Mindezekből következően új, a kerület és/vagy a kerületi sportegyesületek által kezelt sportfelületek létrehozására is szükség lehet. Ennek egyik megoldása, ha az önkormányzat és a TAO-ban érintett sportágak (labdarúgás, kézilabda, kosárlabda, jégkorong, vízlabda) összefogásával épülhetnek gyakorló sportcsarnokok!

Itt az önkormányzat vállalása lehet az önrész biztosítása, a tervek és kiviteli tervek finanszírozása. A fővárosban és több vidéki városban is jó példákat találunk az ilyen típusú összefogással létrehozott sportfelületekre.

3.3.11. Testvárosi sport partnerkapcsolat

A sportkoncepció tervezetével kapcsolatban összehívott egyeztetések és tematikus fórumok során többször is előkerült a kérés, hogy a XV. kerület élő testvérvárosi kapcsolata legyenek használhatóak sportcélokra is

4. Az önkormányzat szerepe a sportban

A törvény szerint az önkormányzatoknak nincs kötelező direkt feladata a sportban, ugyanakkor egyes becslések szerint az önkormányzati szféra még mindig mintegy kétszer akkora mértékben finanszírozza a sportot, mint az állam, amely napjainkban szintén jelentős mértékben veszi ki a részét a szféra eltartásából. A nyugat-európai modellek azt mondják, hogy a teljes sportfinanszírozás

- 10-12%-a állami;
- kb. 25%-a önkormányzati;
- sportág és földrajzi adottságtól függően 0-50% szponzori;
- s a többi az egyén, a szülő.

Hazánkban is hasonló az elrendeződés, azzal a nehézséggel, hogy az egyén, a szülő zsebében sokszor nincs pénz arra, hogy önmaga, vagy gyermeke sportolását finanszírozza.

Mindezek mellett az önkormányzat vállalt feladata a sportban általában a sportolás infrastrukturális feltételeinek segítése, biztosítása, a létesítmény, a megfelelő számú és felkészültségű szakember kiképzése és sok esetben foglalkoztatása, fizetése, valamint egy működő és az élősportot segítő szervezeti rendszer felépítése és működtetése. Sajnos ez utóbbi a rendszerváltást követően gyors ütemben leépült. Az azt megelőzően kiválóan működő magyar sportirányítás, az élő sport lelkének számító megyei és települési sportigazgatási rendszer mára teljesen eltűnt. Vannak foltok, ahol a helyi erők igyekeznek megfelelő szervezeti keretet, háttérrel biztosítani, de rendszerszerűen a területi sportigazgatás nem működik. A XV. kerületi önkormányzat is mindig fontosnak tartotta, hogy valamiféle háttérrel, biztonságot nyújtson a kerület sportéletének és ezt így gondolja most is.

Természetesen nem megkerülhető a kezdő gondolatban felvetett kérdés sem, ami a finanszírozás. Ezzel a témával a sportkoncepció tervezete külön is foglalkozik, hiszen a XV. kerületi önkormányzat is jelentős forrásokat biztosít direkt és indirekt formában a kerületi sport támogatására és ez a szándék a jövőben is megvan. Fontos kiemelni, hogy egy finanszírozási rendszer átalakításakor az abban megjelenő pénz mennyisége nem csökkenhet, sőt annak növekednie kell, hogy a valódi értékalapú finanszírozásnak mindenki nyertese legyen, aki komoly és tisztességes munkát végez.

A szervezeti rendszer kivételével valamennyi itt tárgyalandó téma más fejezetben, fejezetekben is előkerülnek, így előfordulhat ismétlés is, ami nem hiba, hanem a témakörök különböző típusú csoportosításából fakad.

4.1. Létesítmény

A létesítménykérdés területén az egyik feladat, hogy a szabadidejükben rendszeresen sportolni vágyók találjanak megfelelő mennyiségű, minőségű és földrajzi elhelyezkedésű sportcélra használható infrastruktúrát! Valamint a meglévő létesítményeket megnyithassa az önkormányzat és elérhető áron tehesse ezt meg!

Hasonlóképpen nagy feladat az önkormányzat számára, hogy a kerületi versenysport számára is legyen elegendő mennyiségű és minőségű sportfelület.

A sportinfrastruktúra felmérése és megtervezése során kétféle szempontot szokás figyelembe venni. Egyrészt a meglévő létesítmények karbantartása, felújítása, nyitottá tétele, tehát azok olyan állapotba, helyzetbe hozása, hogy azok megfelelő szinten és megfelelő időben rendelkezésre állhassanak a kerület lakói számára. Másrészt fontos a meglévő sportinfrastruktúra bővítése, tehát új létesítmények létrehozása. Természetesen ezek között lehetnek olyan új sportfelületek, amelyek kizárólag, vagy elsősorban a szabadidős sporttevékenységet szolgálják és olyanok is, amelyek részben, tehát a versenysportot, akár az élsportot és a szabadidősportot is.

A XV. kerület most meglévő sportinfrastruktúrájában is számos olyan létesítmény van, amelyet használnak a szabadidős sporttevékenységet folytatók és a versenysportolók is: iskolai tornatermek, stadion, szabadtéri kialakított, vagy szokásjog alapján használt felületek és a műfüves kispályák.

Az önkormányzat tervei között is szerepelnek olyan új sportlétesítmények, amelyek egyaránt szolgálhatják a szabadidősportot és a versenysportot is:

- új multifunkcionális sport- és rendezvénycsarnok,
- épített futókör,
- szabadtéri közösségi kondiparkok ,
- játszóterek,
- sportuszoda,
- TAO-s munkacsarnok(ok),
- stadionfelújítás.

Ezek kialakítása során fontos szempont, hogy a fenntarthatóságukat már a tervezés során vizsgálni kell.

A legnagyobb problémát azonban jelenleg az jelenti, hogy a köznevelési intézmények sportfelületeinek jövőbeli használata egyelőre nem látszik. Ideális esetben az önkormányzat adja ki ezeket, a sportkoncepció tervezetében több helyen említett módon (kerületi sportegyesületnek bekerülési áron, más sport célokra egy áron és üzleti alapú felhasználónak egy harmadik áron).

4.2. Szakember

A szakember témában mindig azt vizsgáljuk, hogy vajon van-e elegendő számú és megfelelő felkészültséggel, tapasztalattal bíró szakember a kerületben. Hogy ezt tudjuk, fontos javaslatként szerepel a sportkoncepció tervezetében, hogy készüljön felmérés az iskolai testnevelők további végzettségéről éppen úgy, mint a sportegyesületekben dolgozó edzők meglévő papírjainak szintjéről. Ezzel a versenysport utánpótlás bázisának fejlesztését ugyanúgy szolgáljuk, mint a szabadidős sporttevékenységek lehetőségeinek bővítését. Elképzelhetőnek tartunk akár helyi szintű képzések, továbbképzések megszervezését is, hogy legyen elegendő számú szakember a kerületben arra, hogy az emberek sportolását segítsék, a meglévő és létrehozandó sport célú létesítmények használata megoldható legyen!

4.3. Szervezeti rendszer

A szervezeti rendszer a kerületben régóta működő és jól kialakított! Ez igaz az önkormányzati oldalra éppen úgy, mint az ún. civil oldalra. A sportkoncepció tervezetével kapcsolatban szervezett valamennyi megbeszélésen, egyeztetésen, fórumon elhangzott ez minden oldalról. Így az önkormányzat oldaláról elsősorban a szolgáltató jelleg további erősítése lehet cél a szervezeti rendszer tekintetében.

4.4. Finanszírozás

Az önkormányzati finanszírozás célja a kerület sportjának működőképességének biztosítása, fenntartása, a szakmai célok támogatása és a kerület magas szintű képviselete a sportban is!

Fontos alapelv, hogy az önkormányzati támogatás hasznosulását az önkormányzat jól követhesse, láthassa.

Elengedhetetlennek tartjuk az ún. sportági portfólió kialakítását, azaz azon szűrű megalkotását és használatát, amely megmutatja, hogy mely sportágnak mi a valós helye, szerepe a kerületben.

Itt is meg kell említeni azt a kérdést, hogy vajon finanszírozási oldalról milyen új feladatot jelenthet majd az önkormányzatnak, ha a köznevelés rendszerében működő intézmények

sportlétesítményei kikerülnek az önkormányzat fennhatósága alól. Ez adott esetben a sportfelületeket jelenleg használó sportegyesületeknek nyújtandó további anyagi támogatást feltételez

5. Finanszírozás, sportági szűrő – mely sportágnak mi a valós helye, szerepe, értéke a kerületben?

A sportági szűrő lényege, hogy a kerületben működő sportegyesületek által működtetett sportágakról kiderüljön, hogy helyi szinten mi a valós helyük, szerepük, értékük! A cél az, hogy a kerületben egy olyan sportági portfólió alakuljon ki, amelyben minden gyerek megtalálja a neki kellő és illő sportágot és a kerület teherbíró képességének is megfelelő mennyiségű és költségekkel bíró sportág működjön!

Fontos kiemelni e rész elején, hogy a sportkoncepció tervezetének előkészítési során tartott egyeztetések és fórumok során az a konszenzus alakult ki a kerület sportjának szereplői között, hogy a XV. kerületben az eredmény és a tömegesítés egyforma értékkel bírjon!

5.1. A két tengely: „tömegvonzás” – eredmény

Tömegeket vonz, de nem eredményes	Eredményes és tömegeket vonz
Nem vonz tömegeket és nem eredményes	Eredményes, de nem vonz tömegeket

A fentiek szellemében a sportági szűrő első lépése, hogy a sportágakat a kerületben a két kiválasztott szempont, az eredményesség (a megállapodás szerint a felnőtt és a felnőttet követő legfelső utánpótlás korosztályban) és a tömegesítés (elsősorban az utánpótlás korosztályokban) szerint osztályozzuk! Így lesz olyan sportág, amely eredményes és tömegeket mozgat meg, lesz olyan amely eredményes ugyan, de nem mozgat meg tömegeket, illetve olyan, amely nem eredményes, de tömegeket mozgat, valamint olyan is amely sem nem eredményes, sem nem mozgat sokakat. Az első önkormányzati döntés így az kell, legyen, hogy mely csoportba tartozó sportágakat, milyen mértékben finanszíroz. Ezt követően lehet további szempontok figyelembevételével a csoportokon belül is sorrendet állítani.

5.2. Helyi szinten népszerű

Kérdés mennyiben fontos az a kerületben, hogy egy-egy sportág helyi szinten népszerű legyen? Mérhetően például mennyi néző jelenik meg az eseményeken? Mennyire van jelen a mindennapokban? Hány családdhoz jut el? Mennyiben segíti a minden napos testnevelést? S hasonló a XV. kerület szempontjából fontos népszerűségi kérdések vehetők föl.

5.3. Helyi adottságok

A helyi adottságok figyelembevétele során lényeges kérdés lehet a meglévő infrastruktúra kihasználásának lehetősége, az egyéb létesítmény igény, a földrajzi adottságok (pl. közlekedés) okoz-e plusz nehézséget, költséget és hasonlókat.

5.4. Hagyomány, identitás (logó)

A hagyomány a sportban is az egyik legfontosabb elem kell, hogy legyen! Érdemes megvizsgálni minden kerületben működő sportágnál, hogy mióta van jelen a XV. kerületben, milyen hagyományokkal bír? Esetleg kik azok a már történelmi személyiségek, akikkel dicsekedhet?

Az identitás egyértelműen a kerülethez való kötődést jelenti. Szerepel-e például az egyesület nevében valamilyen formában a XV. kerület? Előnyt jelenthet a jövőben, ha a kerület logója megjelenik a sportolók felszerelésén a versenyeken, a mérkőzéseken, de akár –a valahova való tartozás élményét erősítve – az edzéseken!

5.5. Utánpótlásban a tömeg és a kötődés az alapvetően meghatározó

Fontos tisztázni, hogy e rész elején külön kiemelt tömegesítésnél melyek a létszám határok, amelyeknél a támogatási összeg nő.

Itt kell megemlíteni, hogy hosszú vita után (amely egyébként mindig mindenhol tapasztalható) a kerület sportjának szereplői arra a konszenzusra jutottak, hogy valamennyi gyerek, aki a kerület bármely egyesületében sportol, a finanszírozás szempontjából egyenértékű! Tehát az a gyerek, aki a kerületen kívül lakik és a kerületen kívül is jár iskolába, a sportfinanszírozás szempontjából pontosan annyit ér, mint az a gyerek, aki kerületi lakos és/vagy a kerületbe is jár iskolába, amellet, hogy a XV. kerület valamely egyesületében sportol.

5.6. Felnőttben az eredmény az alapvetően meghatározó

Az eredményesség szempontjából – ahogy a jelen rész bevezetőjében is jeleztük – az a konszenzus született a sportkoncepciót kísérő egyeztetések, fórumok során, hogy eredménynek számít a felnőtt és a felnőtt alatti legfelső korosztály.

5.7. A szakemberek (sportvezetők, edzők, stb.) végzettsége

Ahogy azt a sportágfejlesztési program részben tárgyaltuk fontos a felmérni és megjeleníteni, hogy az egyesület jelenleg milyen szakmai kompetenciákkal bír!

Az sportvezetők, edzők és az esetleges további alkalmazottak milyen végzettségekkel, tapasztalatokkal rendelkeznek, milyen kompetenciával bírnak.

A versenyzők, játékosok mióta úzik a sportágat, milyen múltjuk van, milyen eredménylistával bírnak, hol helyezkednek el a sportágban Magyarországon?